

ЮННАТИ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ: Дунаєвецька станція юних натуралістів

(32400 м. Дунаївці, вул. Першого травня, 12. тел. (0-258) 3-15-30.

<http://dunsyn.blogspot.com/> ел. пошта: dunsyun@gmail.com)

Дунаєвецька районна станція юних натуралістів заснована 31 січня 1991 року згідно з рішенням виконавчого комітету Дунаєвецької районної ради народних депутатів від 17 січня 1991 року № 2 «Про відкриття позашкільних установ».

Перший директор станції юних натуралістів - Алла Іванівна Козирська (Рилова), яка очолювала її з 01 лютого 1991 року по 11 вересня 1995 року, її наступницею стала Лариса Іванівна Коруняк (з 1995 року по 2005 рік), котру з 1 березня 2005 року змінила Марта Василівна Чекман, яка й дотепер обіймає цю посаду.

Приміщення КЗ Дунаєвецької міської ради «Станція юних натуралістів» розміщується у будинку колишнього приміщення міської середньої школи № 3 і має 5 навчальних кабінетів, в т.ч. кабінети «Царство Флори», «Царство Фауни», «Природа і фантазія», «Екоофіс», кабінет комп'ютерного моделювання із загальною площею 952,5 м².

В 2019-2020 навчальному році у закладі працюють 12 педагогічних працівників, в т.ч. 6 постійних (директор Чекман Марта Василівна, заступник директора – Байталюк Зоряна Василівна, методист – Побережна Віта Костянтинівна та 3 керівники гуртків – Гергелаба Світлана Володимирівна, Боднар Ніна Анатоліївна, Ярушинська Світлана Вікторівна), а також 6 педагогів, які у нашому закладі працюють за сумісництвом.

В 2019-2020 навчальному році дирекцією і педколективом Дунаєвецької СЮН організовано 28 дитячих творчих еколого-натуралістичних об'єднань, якими охоплено 405 учнів.

Тривалий час гуртки станції працюють на базі закладів загальної середньої освіти сільської місцевості, серед яких:

- Миньковецька ЗОШ І-ІІІ ст. («Юні лісівники-дендрологи» – керівник гуртка Чумак В.П.);

- Рахнівська ЗОШ І-ІІІ ст. («Основи гідробіології» – керівник гуртка Буяр Н.І.);

- Великокужелівська ЗОШ І-ІІІ ст. («Народна творчість» – керівник гуртка Романюк С.М.);

- Великожванчицька ЗОШ І-ІІІ ст. («Знавці лікарських рослин» - керівник гуртка Мантур Н.І.);

- Чанківська ЗОШ І-ІІІ ст. («Екологічна студія» - керівник гуртка Іванова Н.Р.).

Навчально-виховна, дослідницько-експериментальна, інформаційно-методична та організаційно-масова еколого-натуралістична робота організовується й проводиться педколективом Дунаєвецької СЮН відповідно до вимог чинного законодавства в галузі освіти, завдань Плану комплексних заходів з екологічної освіти і виховання та формування екологічної культури учнівської молоді навчальних закладів Дунаєвецької ОТГ та стратегії розвитку освіти ОТГ на 2019 -2021 роки.

Заклад забезпечує:

- здійснення організаційно-методичної роботи з проблем екологічної освіти, дослідницької і природоохоронної роботи дітей шкільного віку та учнівської молоді;
- створення оптимальних умов для професійного самовизначення відповідно до інтересів і здібностей вихованців;
- створення умов для гармонійного розвитку особистості, задоволення потреб учнів і вихованців у додатковій освіті, організація їх дозвілля;
- виявлення, розвиток і підтримка юних талантів та обдарувань, стимулювання творчого самовдосконалення вихованців.

Велика увага педагогами СЮН приділяється науково-дослідницькій роботі гуртківців та практичним заняттям, адже саме в позаурочний час у закладі позашкільної освіти місцеві діти мають змогу закріпити свої знання з біології та сільського господарства, застосовуючи їх на практиці. Робота на учнівській навчально-дослідній земельній ділянці станції - один з найбільш ефективних методів поєднання навчання з виробничою працею і творчого застосування гуртківцями основ технології у сільському господарстві.

Саме для таких потреб у закладі використовується навчально-дослідна земельна ділянка (НДЗД), площею 0.69 га, яка має квітково-декоративний, дендрологічний, колекційний відділки, а також відділи польових, овочевих і плодово-ягідних культур, де юннати вивчають рослинний світ та проводять свої дослідження.

Навчально-дослідна земельна ділянка Дунаєвецької СЮН є для вихованців гуртків тим робочим місцем, де у процесі дослідницької роботи вони розвивають спостережливість, вміння самостійно проводити нескладні дослідження, творчо вирішувати ряд тих чи інших завдань. Проводячи дослідницьку роботу на ділянках, вихованці гуртків, починаючи з самого раннього віку, набувають та закріплюють трудові вміння і навички.

Діяльність дитячих творчих еколого-натуралістичних об'єднань сільськогосподарського напрямку тісно пов'язана з практичною роботою на УНДЗД. Їхня основна мета - проведення дослідницької роботи та поглиблення знань в галузі аграрних наук. Вихованці знайомляться з особливостями насіння різних овочевих культур та вчать розпізнавати його. Також, гуртківці висівають насіння моркви, столового буряка, помідор, перцю, квасолі, кваску, огірків, кабачків, баклажанів та капусти у ящиках. А ще, крім цього, висаджують і вирощують різні сорти цибулі.

Впродовж року юннати спостерігають, як проростає насіння та формується рослина. Працюючи на дослідних ділянках, - здобувають навички

розпушування ґрунту, знищення бур'янів, підживлення рослин. Так, дякуючи практичній дослідницькій роботі на УНДЗД та вмінню правильно оформляти досліди у звіти, вихованці гуртка «Лікарські рослини» два останні роки поспіль ставали переможцями фінального етапу Всеукраїнського конкурсу навчально-дослідних земельних ділянок.

У 2011 році на території Дунаєвецької СЮН розпочато створення міні-дендропарку. Для забезпечення йому належних умов функціонування, поливу, росту і розвитку рослин у наступному році було викопано криницю.

З метою популяризації еколого-просвітницької роботи, у 2018 році працівниками закладу було розроблено й успішно реалізовано проект «Green island», який мав на меті проведення комплексу робіт з благоустрою і озеленення території, а саме подвір'я та міні-дендропарку станції юних натуралістів, з метою екологічного й естетичного виховання підростаючого покоління, проведення еко-уроків на свіжому повітрі, а також створення рекреаційної зони для мешканців міста та туристів. Завдяки додатковому озелененню території, вдалося покращити екологічний стан довкілля, а також проводити ознайомлення дітей з основами ландшафтного дизайну та залучати їх до практичної діяльності.

Отримані спонсорські 50000 грн. дали змогу урізноманітнити видовий склад дендропарку, облаштувати штучну водойму та оформити арт-стіну на якій юннати зобразили мальовничі куточки Дунаєвецької ОТГ.

Завдячуючи цій невеличкій перемозі у боротьбі за грант і отриманню додаткових коштів, дендропарк закладу поповнився вічнозеленими саджанцями, а саме, кущами самшиту «бускусу вічнозеленого» (*Buxus sempervirens*), ялинами європейськими та сербськими (*Picea abies*), псевдотсугами голубими (*Pseudotsuga menziesii*), туями вересовими (*Thuja ericoides*), смарагд та «міккі». Ніжним акордом стали квітучі кущі та дерева - вейгела (*Weigela*), вістерія (*Wisteria*) та дейція (*Deutzia*) знайшли своє місце на подвір'ї. Під час реалізації даного проекту загалом було висаджено 180 рослин на території Дунаєвецької СЮН. Так, як і було задумано, натуралісти закладу змогли облаштувати зелений острів у самому серці міста.

З метою розвитку історичної ланки у Дунаєвецькій ОТГ, в 2019 році, педагогами станції юних натуралістів було розроблено та реалізовано проект «На межі епох», який дозволив створити ще один елемент - маленький пазл з туристичних зон на мапі Дунаєвецької громади. Цей проект очолив рейтинг переможців.

У рамках даного проекту облаштовано підвал, проведено освітлення, реставровано двері та навіс, оформлено вікна, вимуровано мініатюри кляштору та монастиря, оформлено арт-стіну на якій зображено життя монахів-капуцинів, а також, бруківкою викладено доріжки, які ведуть до підвалу. Найцікавіше у реалізованому проекті – монастирські підвали, з яких за межами монастиря виходили підземні тунелі. За легендами, один із них вів до міської ратуші, а другий - на південь від монастиря. Саме цими тунелями, працівники закладу планують проводити екскурсії для мешканців

громади та гостей міста у минуле, де вони зможуть побувати «На межі епох» і перенестися на 229 років назад.

У 2016 році в Дунаєвецькій станції юних натуралістів було створено Музей хліба. Таким чином, долучаючись до народознавства, діти та молодь нашої громади, поступово утверджуються у думці, що кожен народ, у тому числі й український, має звичаї, які є спільними для всіх людей. Вивчаючи з гуртківцями і школярами традиції, народну творчість та розширюючи уявлення про народні промисли – педагоги станції поступово формують у них цілісне уявлення про втілену в художній і предметній творчості своєрідність українського народу. Водночас, педагоги мають можливість розширити знання кожного юнната про характерні для рідного краю професії людей, їх конкретних представників, що забезпечує зростання багажу їх знань, творче засвоєння нового й цікавого, формування почуття поваги до попередніх поколінь та любові до рідної землі.

З метою популяризації дитячої еколого-натуралістичної творчості та власної педагогічної діяльності, колектив Станції юних натуралістів постійно приймає у себе гостей. Це не тільки школярі й вихованці дитячих садочків Дунаєвецької ОТГ, а й поважні гості з різних куточків України.

КЗ ДМР «Станція юних натуралістів» здійснює організацію та координацію методичної роботи у закладах освіти місцевої ОТГ, спрямовану на вдосконалення навчально-виховного процесу, інноваційне програмне та методичне забезпечення еколого-натуралістичної творчості, підвищення майстерності керівників гуртків, вчителів біології та пропагування передового педагогічного досвіду в закладах освіти.

З цією метою педагогами-натуралістами станції налагоджена науково-педагогічна співпраця із закладами вищої освіти, науковими установами та виробничими підприємствами:

- Київським національним медичним університетом ім. О.О. Богомольця (написана науково-дослідницька робота «Наноструктура води: фізико-хімічні, біологічні, медичні, фармакологічні та фармацевтичні основи» під керівництвом почесного доктора наук Нью-Йоркської академії наук, члена-кореспондента НАН України, завідувача кафедри фармакології Університету І.С. Чекмана);

- Національним технічним університетом України «КПІ» (написана науково-дослідницька робота «Технології очистки стічних вод Дунаєвецького маслозаводу за допомогою сапонітових глин та магнітних фільтрів» під керівництвом асистента кафедри загально-хімічної технології та теорії неорганічних речовин Університету В.В. Співак);

- Кам'янець-Подільським національним університетом (написані науково-дослідницькі роботи «Наукове обґрунтування створення орнітологічного заказника в урочищі Ядзвина», проект «Відтворення насаджень дуба звичайного в урочищі Солонинчик») з консультаційним супроводом к.б.н. О.М. Оптасюк та її керівника – д.б.н., професора Л.Г. Любінської, в той час завідувача кафедри біології та методики її викладання Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка;

- Національним природним парком «Подільські Товтри» Міністерства екології та природних ресурсів України;
- ДП «Кам'янець-Подільське лісове господарство»;
- ДП «Дунаєвецьке лісове господарство», яке допомагає посадковим матеріалом для дендрологічного відділу НДЗД.

Завдяки такій тісній і продуктивній співпраці заклад має велику кількість виконаних дитячих наукових робіт за консультаціями вчених.

З метою збереження довкілля та покращення стану навколишнього середовища щороку, юннатами проводиться ряд природоохоронних заходів.

Вони приймають участь у таких акціях: «Первоцвіти», «До чистих берегів», «Підсніжник», «Збережемо ялинку!», «Мурашка», «Годівничка», «Ми - за чисте довкілля», «Майбутнє лісу в твоїх руках».

Щороку у квітні стартує Всеукраїнська акція «За чисте довкілля», до якої активно долучаються юннати закладу зі своїми педагогами. Так, у 2019 році педагогічні працівники та учнівська молодь навчальних закладів Дунаєвецької ОТГ під час санітарних очисток та благоустрою територій освітніх закладів прибрали і вивезли 47 куб. метрів (тонн) сміття, посадили 1308 дерев, 1266 кущів, засіяли газонів площею - 0, 72 га.

Також, юннатами проведено природоохоронну роботу «Пернаті друзі наші», під час якої було виготовлено 125 шпаківень та 183 годівнички, очищено та взято під охорону 51 джерело та 30 мурашників.

У 2019 році, за ініціативи Дунаєвецької міської ради було проведено акцію «Заквітчаймо громаду разом». Дякуючи активній співпраці із загальноосвітніми закладами ОТГ, які допомогли з посадковим матеріалом, педколективом і вихованцями СЮН було висаджено 150 кущів півонії звичайної на клумбах біля адмінбудинку РДА та при в'їзді у місто.

Також, за ініціативи Дунаєвецької міської ради у рамках «Днів сталої енергії» вихованцями закладу, загальноосвітніми та дошкільними закладами ОТГ було висаджено 56 дерев та 38 кущів біля своїх приміщень.

Гарною традицією є багаторічна співпраця з Державним підприємством «Кам'янець-Подільське лісове господарство», у рамках якої, юннати та учні шкіл громади беруть активну участь у заходах Всеукраїнської акції «Майбутнє лісу в твоїх руках».

Юннати станції - найактивніші учасники Акції в 2019 році були відзначені грамотами та цінними подарунками її організаторів:

I місце - Корпусова Анна, вихованка гуртка «Знавці лікарських рослин»;

II місце - Чекман Ярослав, вихованець гуртка «Знавці лікарських рослин»;

III місце - Байталюк Дар'я, вихованка гуртка «Майстри-чарівники».

Природоохоронною роботою Комунального закладу Дунаєвецької станції юних натуралістів охоплюються не тільки вихованці закладу, а й учні шкіл ОТГ і вихованці дошкільних навчальних закладів. Такі акції забезпечують привернення уваги населення громади до проблем довкілля та

стану екології в цілому, збереження й раціонального використання природних ресурсів.

Юннати і педагоги СЮН активні учасники проведення в регіоні природоохоронної та природно-заповідної роботи, масових регіональних, Всеукраїнських і міжнародних еколого-натуралістичних заходів, за досягнуті результати в яких неодноразово відзначалися різноманітним нагородами.

Дякуючи наполегливій співпраці педагогів та юннатів і їх активній участі у конкурсах заклад має ряд успішних здобутків та перемог:

- у 2016 році, прийнявши участь у Національному етапі Міжнародного Турніру юних натуралістів, вихованці гуртка «Хімія on-line» здобули призове III місце;

- у Всеукраїнському етапі Міжнародного конкурсу «INFOMATRIX-2016» у м. Київ, вихованці гуртка «Хімія on-line» - здобули призове II місце та право представляти Україну на міжнародному етапі, де вихованець станції Максим Григор'єв гідно представив юннатів та учнівську молодь України у фіналі престижного Міжнародного конкурсу в Румунії 26-30 травня 2016 року, здобув III призове місце і повернувся на рідну дунаєвецьку землю з бронзовою медаллю. Цю першість вихованці СЮН продовжують тримати вже три роки поспіль. Так, у 2017 та 2018 р.р., вони теж стали призерами цього конкурсу;

- за підсумками участі учнівських об'єднань України у моніторингу-дослідженні стану навколишнього середовища в 2016 році у рамках міжнародної науково-освітньої програми GLOBE Дунаєвецьку СЮН нагороджено срібною нагородою, міжнародним сертифікатом GLOBE «Certificate of Appreciation»;

- у Всеукраїнському етапі Всеукраїнського заочного тематичного конкурсу «День - рослин 2017», Чекман Ярослав, вихованець гуртка «Екожурналісти» зайняв I місце (диплом I ступеня);

- у фінальному етапі Всеукраїнського конкурсу винахідницьких і раціоналізаторських проектів еколого-натуралістичного напрямку вихованець гуртка «Юні бджоларі» Терепенчук Віталій став переможцем I етапу;

- у Всеукраїнському етапі Всеукраїнського конкурсу школярів та учнівської молоді «Вчимося заповідувати - IV етап», вихованці гуртків «Екологічна студія» та «Юні лісівники-дендрологи», що працюють на базі Чанківської ЗОШ I-III ст. - зайняли III місце (диплом III ступеня);

- у Всеукраїнському художньому конкурсі «Календар GLOBE - 2019», Гусар Максим, вихованець гуртка «Комп'ютерне моделювання з хіміко-біологічним напрямком» зайняв II місце.

Всеукраїнський заочний конкурс робіт юних фотоаматорів «Моя країна - Україна!» приніс юннатам закладу ряд нагород, зокрема:

- дипломами I ступеня нагороджено Скочко Софію, вихованку гуртка «Юні натуралісти», Романюк Ольгу, вихованку гуртка «Знавці лікарських рослин», Берекець Валерію, вихованку гуртка «Знавці лікарських рослин»;

- дипломами II ступеня нагороджено Блажесєва Владислава, вихованця гуртка «Народна творчість» та Пукас Тетяну, вихованку гуртка «Фотонатуралісти»;

- дипломами III ступеня нагороджено Капучак Софію та Семчишену Софію, вихованок гуртка «Фотонатуралісти», Тернавську Владиславу, вихованку гуртка «Юні лісівники-дендрологи», Гергелабу Анну, вихованку гуртка «Природа і фантазія», Побережну Іванну, вихованку гуртка «Юні друзі природи», Бугеру Вікторію та Пукаса Олександра, вихованців гуртка «Знавці лікарських рослин», Кучер Дарину, вихованку гуртка «Цікава хімія».

Відповідно до підсумків Всеукраїнської інтернет-олімпіади «Крок до знань – 2018» дипломантами I етапу стали дунаєвецькі юннати:

- у категорії «Природознавство»: В'ятровський Євгеній, вихованець гуртка «Рослини-символи України» та Байталюк Дар'я, вихованка гуртка «Природа крізь призму англійської мови»;

- у категорії «Біологія»: Бугера Вікторія, вихованка гуртка «Лікарські рослини», Чекман Ярослав, вихованець гуртка «Знавці лікарських рослин», Булима Софія, вихованка гуртка «Юні валеологи» та Мазур Даниїла, вихованка гуртка «Юні друзі природи».

Вихованка гуртка «Екожурналісти» Срюбко Каріна стала переможцем II заключного етапу Всеукраїнської інтернет-олімпіади «Крок до знань-2018» та нагороджена дипломом I ступеня, а також пройшла курс «Stem- освіта» з агробіологічного напрямку.

У Всеукраїнському чемпіонаті інформаційних технологій «Екософт - 2019», Національному турі Міжнародного конкурсу комп'ютерних проєктів «Infomatrix 2019» вихованці закладу Гоцуляк Дарія, Верещинська Анна та Байталюк Дар'я - нагороджені дипломом III ступеня.

За підсумками участі у Всеукраїнській інтернет-олімпіаді «Крок до знань - 2019» переможцями стали вихованка гуртка «Природа крізь призму англійської мови» Байталюк Дар'я, вихованка гуртка «Лікарські рослини» Бугера Вікторія, вихованка гуртка «Цікава хімія» Кучер Дарина, вихованець гуртка «Юні друзі природи» В'ятровський Євген - нагороджені дипломом I, II, III ступенів.

Вихованка гуртка «Природа крізь призму англійської мови» Байталюк Дар'я та вихованка гуртка «Рослини-символи України» Мартинюк Ангеліна за результатами участі у Всеукраїнському тематичному конкурсі «День рослин - 2019», нагороджені дипломами III ступеня.

В обласному етапі Всеукраїнського юнацького заочного фестивалю «В об'єктиві натураліста» - вихованці гуртків «Екожурналісти», «Природа крізь призму англійської мови», «Юні друзі природи» та «Цікава хімія» - зайняли призове I місце.

В обласному конкурсі «Природа України очима дітей Хмельниччини» переможцями стали: Побережна Іванна, вихованка гуртка «Юні друзі природи», Слишинська Аріна, вихованка гуртка «Природа і фантазія», Берекець Вікторія, вихованка гуртка «Знавці лікарських рослин», Гаврілова Тетяна, вихованка гуртка «Цікава хімія».

Найактивніших юннатів закладу організатори конкурсу відзначили подяками за участь: Пекарник Ангеліну та Гергеллабу Анну, вихованок гуртка «Природа і фантазія», Гривняк Тетяну, вихованку гуртка «Юні друзі природи», Солярника Ярослава, вихованця гуртка «Природа крізь призму англійської мови», Ковальчук Тетяну, вихованку гуртка «Юні друзі природи», Семчишену Софію, Барвінок Анастасію, Верстюк Валерію та Чумакову Наталію, вихованок гуртка «Фотонатуралісти», Музичинську Мар'яну та Корпусову Анну, вихованок гуртка «Знавці лікарських рослин», Вітюк Віталіну та Тернавську Владиславу, вихованок гуртка «Юні лісівники-дендрологи».

У фінальному етапі Всеукраїнського конкурсу навчально-дослідних земельних ділянок вихованці гуртка «Лікарські рослини» - посіли III місце.

За підсумками Всеукраїнського конкурсу «Новорічна композиція» вихованці гуртка «Юні друзі природи» зайняли - III місце, а подяками за активну участь нагороджені Глухова Дар'я, вихованка гуртка «Рослини-символи України» та Мартинюк Ангеліна, вихованка гуртка «Цікава хімія».

В травні на Всеукраїнському хакатоні «ЕСОНАСКАТОН-2019» в м. Херсоні вихованка гуртка «Основи гідробіології» Дак Анастасія зайняла III місце.

У Всеукраїнській акції «День зустрічі птахів» у номінації «Найщедріша годівничка» I місце здобули вихованці гуртка «Фотонатуралісти», у номінації «Шпаківні і дуплянки своїми руками» вихованець гуртка «Юні лісівники-дендрологи» Обейнік Андрій - зайняв II місце.

Активні учасники еколого-натуралістичних заходів не лише юннати, а і їх педагоги, які також здобувають призові місця та нагороди.

Так, у Всеукраїнській акції «День зустрічі птахів» у номінації «Найкращий організатор біологічних свят» II місце зайняла робота методиста СЮН Побережної Віти Костянтинівни, а за підсумками участі у Всеукраїнській акції «День юного натураліста», Віта Костянтинівна теж посіла II місце.

За підсумками Всеукраїнського художнього конкурсу «Календар GLOBE 2019. GLOBE - 20 років в Україні» у 2019 році Дунаєвецьку станцію юних натуралістів нагороджено найвищою відзнакою - золотим сертифікатом.

За підсумками участі у заходах Всеукраїнського соціально-освітнього волонтерського проекту «Здоров'я. Вибір кожного» з профілактики ВІЛ/СНІДу та онкозахворювань серед підлітків і молоді всі працівники закладу нагороджені сертифікатами лекторів-волонтерів так, як у період з 20 березня по 10 травня 2019 року проводили лекції для учнів місцевих шкіл ОТГ та вихованців Дунаєвецької СЮН.

Дякуючи постійній кропіткій роботі керівників гуртків, юннати закладу два роки поспіль нагороджувалися іменними стипендіями Дунаєвецької міської ради, а також путівками у дитячі табори оздоровлення та відпочинку.

Дунаєвецька станція юних натуралістів за роки своєї діяльності посіла визначне місце серед профільних закладів України. Вона має ким і чим пишатись, тому що саме завдяки його вихованцям та їх наставникам заклад сім років поспіль є переможцем відкритого Рейтингу якості позашкільної освіти «Золота когорта позашкільників», в тому числі два роки у категорії «Позашкільні навчальні заклади районного підпорядкування серед профільних позашкільних навчальних закладів» та п'ять років у категорії «Позашкільні навчальні заклади міського підпорядкування серед профільних позашкільних навчальних закладів».

Педагогічний і дитячі колективи закладу з упевненістю в сьогоднішні та сподіваннями й надіями на краще завтра дивляться в майбутнє.

За матеріалами Хмельницького ОЕНЦУМ.